

BRAKLÆGNING AF LANDBRUGSJORD SOM FØLGE AF KVÆLSTOFMÅLSÆTNINGER

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES har estimeret, at der mindst skal braklægges 255.000 ha, hvis landbruget skal nå målene for udledning af kvælstof i 2027.

De økonomiske konsekvenser af denne braklægning er estimeret til et tab på produktionen på knap 5 mia. kr. pr. år og et tab på aktivværdierne på 27 mia. kr.

Jyllands-Posten har den 11. november 2017 på baggrund af beregninger fra SEGES bragt en [artikel om behovet for braklægning af landbrugsjord](#), hvis landbruget skal nå de mål for udledning af kvælstof i 2027, der fremgår af vandområdeplanerne. Behovet for braklægning er beregnet ud fra kravene til reduktion af den landbrugsbetingede kvælstofudledning i hvert af de 90 vandoplande, der indgår i vandområdeplanerne. Den landbrugsbetingede kvælstofudledning fra et vandopland er den kvælstofudledning, der skyldes landbrugsproduktionen, dvs. det er forskellen mellem den samlede kvælstofudledning fra dyrkede arealer og så den udledning, der fortsat vil være, hvis arealerne ikke dyrkes.

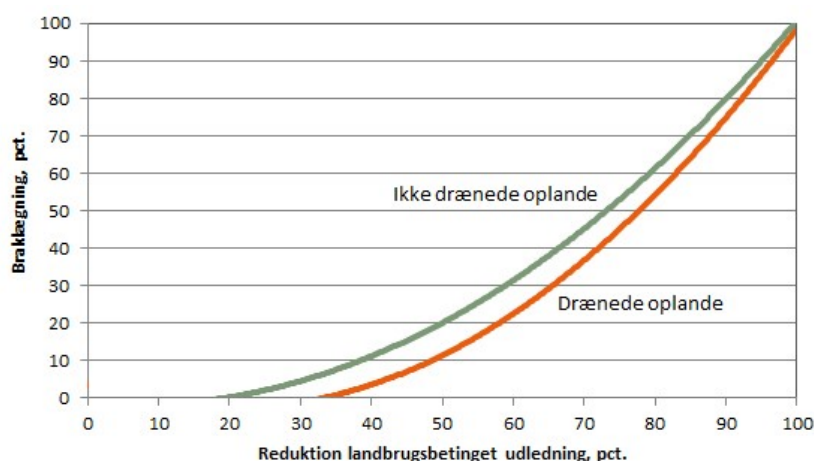
De kvælstofmålsætninger, som beregningerne tager udgangspunkt i, fremgår af de gældende [vandområdeplaner for 2015-2021](#); men det er endnu ikke politisk besluttet om målsætningerne skal nås. Det vil blive besluttet i tilknytning til vedtagelsen af vandområdeplanerne for 2021-2027. De økonomiske tab, der er beregnet og omtalt i artiklen, vedrører alene konsekvenserne af braklægningen. De omkostninger og tab, der vil komme som følge af alle de andre virkemidler, der også skal anvendes, indgår ikke i beregningen.

I en [analyse af omkostningerne ved reduktion af kvælstofudledningen til Norsminde Fjord](#) (Ørum et al, 2017) er den billigste kombination af virkemidler modelberegnet ved forskellige reduktionskrav i hele intervallet fra den nuværende kvælstofudledning til en reduktion af den landbrugsbetingede kvælstofudledning med 78 %. I analysen for Norsminde kan modellen

vælge blandt en række forskellige kvælstofvirkemidler på dyrkningsfladen (nedsat kvælstoftilførsel, efterafgrøder, tidlig såning, mellemafgrøder, sædskifteændring og braklægning) og uden for dyrkningsfladen (vådområder med afbrydning af dræn, minivådområder med åbne bassiner og minivådområder med filtermatrice). Braklægning er generelt et dyrt virkemiddel, der kun bliver valgt af modellen, når det ikke er muligt at opnå tilstrækkelig effekt på kvælstofudledningen med de øvrige virkemidler.

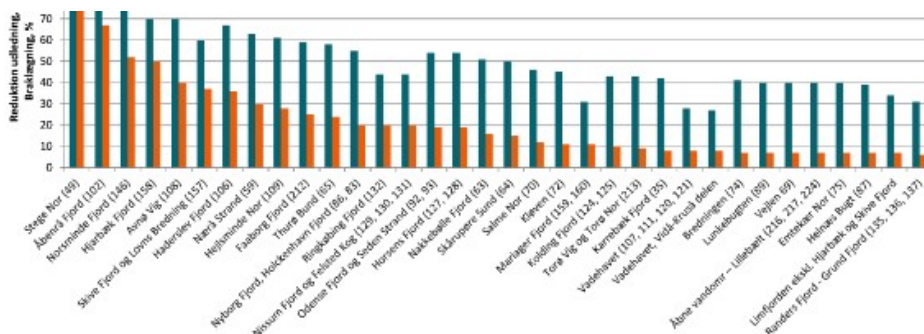
Ud fra Norsminde analysen har SEGES opstillet en sammenhæng mellem krav til reduktion af den landbrugsbetingede kvælstofudledning og behovet for braklægning. Der er opstillet en sammenhæng både med og uden drænvirkemidler. Det er antaget, at sammenhængen, hvor der indgår drænvirkemidler, kan anvendes til at estimere behovet for braklægning i vandoplande, hvor en betydelig del af landbrugsarealet er drænet. I vandoplande med mindre dræning vil behovet for braklægning alt andet lige være større, da man ikke har minivådområder som et muligt virkemiddel. Sammenhængen, der er opstillet uden brug af drænvirkemidler, er antaget at gælde for vandoplande, der er domineret af sandjord som f.eks. Hjarbæk Fjord oplandet og Ringkøbing Fjord oplandet. De opstillede sammenhænge mellem krav til reduktion af den landbrugsbetingede udledning og behovet for braklægning fremgår af figur 1.

SEGES har estimeret, at der er 34 vandoplande, hvor der er behov for braklægning af mere end 5 % af det samlede dyrkede areal, jf. figur 2. Behovet for braklægning varierer fra 5 til 100 %. Det samlede behov for braklægning er estimeret til 255.000 ha svarende til knap 10 % af landbrugsarealet i hele landet. Det skal understreges, at der kan være forhold i de enkelte vandoplande, der gør, at behovet for braklægning bliver anderledes end estimeret her.

Figur 1. Sammenhæng mellem krav til reduktion af den landbrugsbetingede udledning af kvælstof og behovet for braklægning for vandoplande, hvor dræning er udbredt, og for vandoplande uden dræning. Sammenhængen er udledt ud fra analysen af omkostningerne ved reduktion af kvælstofudledningen til Norsminde Fjord (Ørum et al, 2017).

Figur 2. Krav til reduktion af den landbrugsbetingede udledning af kvælstof, % (blå søjler) og estimeret behov for braklægning, % (orange søjler) for 34 vandoplande.

Beregninger af økonomiske konsekvenser

SEGES har foretaget en beregning af de økonomiske konsekvenser af braklægning af 255.000 ha i 34 vandoplande som angivet i figur 2. Samlet er der beregnet et værditab på produktionen på knap 5 mia. kr. om året og et tab på aktivværdierne på ca. 27 mia. kr.

Beregningerne tager udgangspunkt i de senest offentliggjorte regnskabs- og produktionstal for de ejendomme, som ligger inden for de definerede vandoplande. Data stammer fra SEGES Økonomidatabase, der indeholder regnskaber for et repræsentativt antal danske landbrugsejendomme, vejret op med vægte fra Danmarks Statistik. Beregningerne opgør henholdsvis tabet af aktivværdier og tabt produktionsværdi på hver enkelt ejendom via en kortlægning af de konkrete arealtilliggende samt den konkrete landbrugsproduktion på de berørte ejendomme.

I beregningerne er der taget højde for, at der nogle steder – især i områder med lave braklægningsprocenter, kan findes løsninger, så husdyrproduktionen kan opretholdes helt eller delvist. Derfor er produktionsværditabet gradueret. I vandoplande med braklægningsprocenter over 50 reduceres hele produktionsværdien med den pågældende braklægningsprocent. I vandoplande med braklægningsprocenter mellem 20 og 50 reduceres produktionsværdien af jorden med den pågældende braklægningsprocent, mens produktionsværdien for husdyr kun reduceres med halvdelen af braklægningsprocenten. I vandoplande med braklægningsprocenter under 20 reduceres produktionsværdien af jorden med braklægningsprocenten, mens produktionsværdien af husdyr ikke reduceres. En tilsvarende gradueret beregning er foretaget ved beregning af tabet på aktivværdierne. I beregningerne af værditabet reduceres værdien på jord, bygninger og inventar, mens der ikke indregnes værditab på maskiner og stambesætning, der forudsættes salgbare. Værdien af braklagt jord er generelt sat til 40.000 kr. pr. ha.

Ovenstående konsekvensberegning omfatter som tidligere nævnt alene braklægningen. Derudover skal der anvendes en række virkemidler til reduktion af kvælstofudledningen fra de arealer, der fortsat er i dyrkning. De samlede omkostninger og de økonomiske konsekvenser af de øvrige virkemidler er ikke beregnet. Der er heller ikke foretaget nogen beregning af de samfundsøkonomiske omkostninger. Der er derfor på ingen måde tale om en opgørelse af de samlede økonomiske konsekvenser, hvis kvælstofmålsætningerne i vandområdeplanerne skal

nås. De samlede økonomiske konsekvenser vil være langt større.

Referencer

Ørum J.E., Kjærgaard C., Thomsen I.K. (2017).

Landbruget og Vandområdeplanerne – omkostninger og implementering af virkemidler i oplandet til Norsminde Fjord.

IFRO Rapport 258.